

Αρχαίο Θέατρο Φιλίππων

Καλλιακμάνη Δήμητρα, Κιτσάτη Μαρία Χριστίνα, Μακάριου Λυδία

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μυσιρλή Αγγελική

Κόνιτσα, Δεκέμβριος 2021

Περιεχόμενα

- Εισαγωγή
- Γενικά για το αρχαίο θέατρο
- Τα μέρη του αρχαίου θεάτρου
- Η πόλη των Φιλίππων
- Το αρχαίο θέατρο Φιλίππων
- Οι παραστάσεις του φεστιβάλ Φιλίππων-Θάσου μέχρι τη Δικτατορία
- Οι παραστάσεις του 2022
- Βιβλιογραφικές αναφορές

Εισαγωγή

Ο αρχαιολογικός χώρος των Φιλίππων, ο οποίος βρίσκεται στην έδρα του ομώνυμου δήμου, τις Κρηνίδες Καβάλας, είναι ο σημαντικότερος στην Ανατολική Μακεδονία και ένας από τους σπουδαιότερους στην Ελλάδα. Το 356 π.Χ. επί των ημερών του Φιλίππου του Β΄, πατέρα του Μ. Αλεξάνδρου, χτίστηκε ένα από τα πλέον μεγάλα και εντυπωσιακά θέατρα της εποχής. Το θέατρο των Φιλίππων υπήρξε αφορμή να μεγαλώσει και να εκσυγχρονιστεί η υπάρχουσα πόλη.

Γενικά για το αρχαίο θέατρο

Τα αρχαία ελληνικά θέατρα εξαπλώθηκαν όπου →

1. επεκτάθηκε ο ελληνικός πολιτισμός
2. υπήρξε ακμή

Τα πρώτα ελληνικά θέατρα συνδέονται με τη λατρεία του Διονύσου

Γνωστά αρχαία θέατρα είναι → αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου

→ αρχαίο θέατρο της Δωδώνης

→ αρχαίο θέατρο των Φιλίππων

Πολλά αρχαία θέατρα αποκαθίστανται και συντηρούνται → το αρχαίο θέατρο Δημητριάδας στη Μαγνησία

Γενικά για το αρχαίο θέατρο

- Στον ελλαδικό χώρο → εκατό περίπου αρχαία θέατρα
- Πρώτα θέατρα → απλά
- οι Ρωμαίοι τα διατήρησαν και τα αναδιαμόρφωσαν κάνοντας μεγάλες αλλαγές στο αρχικό σχέδιό τους

Γενικά για το αρχαίο θέατρο

Αρχαίο ελληνικό θέατρο → θεσμός της πόλης κράτους που συνδέεται με τη λατρεία του Διονύσου

- Αναπτύχθηκε στα τέλη της αρχαϊκής περιόδου και διαμορφώθηκε πλήρως κατά την κλασική εποχή.

Δράμα → έντονος θρησκευτικός, μυστηριακός και πολιτικός χαρακτήρας και συμβολισμός κατά την περίοδο της ανάπτυξής του

- Χωρητικότητα αρχαίων θεάτρων → περίπου 17.000 άτομα

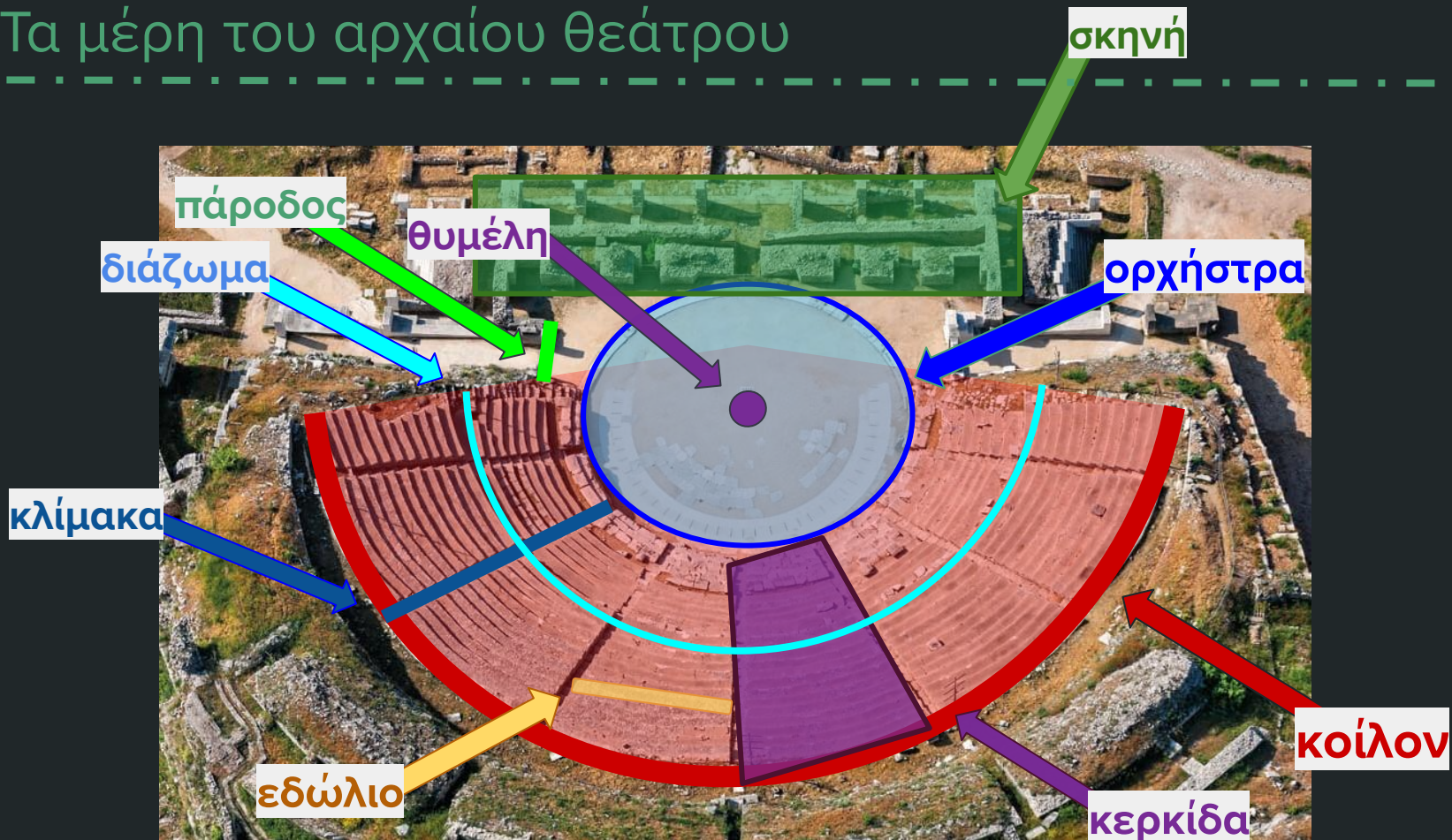
Γενικά για το αρχαίο θέατρο

- Ποιητής → βασικός συντελεστής των παραστάσεων → συγγραφέας, σκηνοθέτης, μουσικοσυνθέτης, χορογράφος, σκηνογράφος και στα πρώτα δράματα ερμηνευτής
- Ηθοποιοί → επαγγελματίες → ειδική ενδυμασία και υποδήματα, προσωπεία
- Χορός → τραγουδούσε και χόρευε ταυτόχρονα → η ενδυμασία του ήταν απλούστερη από αυτή των υποκριτών

Τα μέρη του αρχαίου θεάτρου

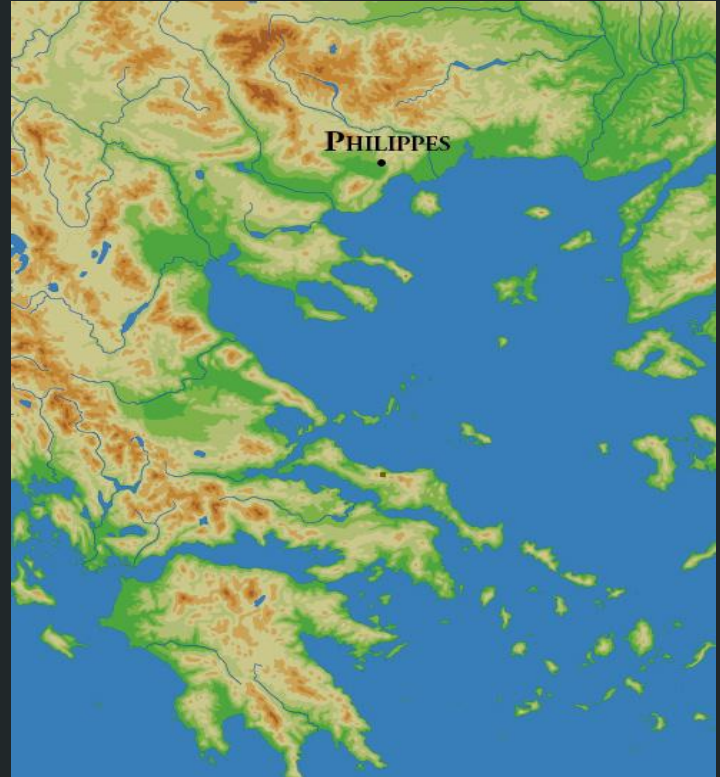
Τα μέρη της σκηνής

Η πόλη των Φιλίππων

- Η περιοχή των Φιλίππων κατοικείται αδιαλείπτως από τη νεολιθική εποχή.
- Βρίσκεται στη θέση Ντικιλί Τας, νοτιοανατολικά του σημερινού οικισμού.

Η πόλη των Φιλίππων

- 360-359 π.Χ. → άποικοι από τη Θάσο εγκαταστάθηκαν στην περιοχή και ίδρυσαν τις Κρηνίδες
- Το 356 π.Χ. απειλούνταν από θρακικά φύλα → ζήτησαν τη βοήθεια του βασιλιά Φιλίππου Β΄
- Αυτός την κατέλαβε, την οχύρωσε και τη μετονόμασε σε Φιλίππους.

Η πόλη των Φιλίππων

- Στα ρωμαϊκά χρόνια οι Φίλιπποι ήταν η σπουδαιότερη πόλη της ανατολικής Μακεδονίας
- Μετά τη μάχη των Φιλίππων το 42 π.Χ → ρωμαϊκή αποικία από Ρωμαίους βετεράνους στρατιώτες
- Πρώτος αποικισμός → μετά τη μάχη, με εντολή του Αντωνίου
- Δεύτερος αποικισμός → μετά τη ναυμαχία του Ακτίου το 31 π.Χ., με εντολή του Οκταβιανού Αυγούστου → θεωρείται δεύτερος οικιστής της πόλης

Η πόλη των Φιλίππων

- Η αποικία → αγροτικό χαρακτήρα
- Ρωμαίοι άποικοι → εγκαταστάθηκαν και σε κώμες και αγροτικές επαύλεις της αποικίας.
- Κάτοικοι (vicani) διαφόρων κωμών: οι Καλπαπουρείται, Προυπποσουρηνοί, Οχρίνοι, Ιολλίται, Τριπολίται, Κερδωζείς, Mediani, Nicaenses, Coreni, Scaporeni, Montani, Suritani...

Η πόλη των Φιλίππων

- Από τους Φιλίππους περνούσε η κύρια οδική αρτηρία της Εγνατίας οδού
- Στους Φιλίππους είχε επίσης την αφετηρία του και ένας άλλος σημαντικός ρωμαϊκός δρόμος ο οποίος οδηγούσε διαδοχικά στις πόλεις Σίρις (Σέρρες), Ηράκλεια Σιντική και κατέληγε στην αρχαία Σαρδική (σημερινή Σόφια)

Η πόλη των Φιλίππων

- Το 49 ή 50 μ.Χ. → ο Απόστολος Παύλος ίδρυσε την πρώτη Χριστιανική Εκκλησία της Ευρώπης → η πόλη αναδείχθηκε σε μητρόπολη του Χριστιανισμού
- Μεταξύ του 963 με 969 μ.Χ. ανοικοδομήθηκαν τα τείχη της πόλης και χτίστηκαν οι πύργοι και το τείχος της ακρόπολης.

Η πόλη των Φιλίππων

- 7ος αιώνας → φυσικές καταστροφές και επιδρομές → ο πληθυσμός να εγκατέλειψε το αστικό κέντρο και μετατράπηκε σε οχυρό
- Τον 14ο αιώνα εγκαταλείφθηκε οριστικά.

Η πόλη των Φιλίππων

- 1914 → ανασκαφική έρευνα στους Φιλίππους από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή
- Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο → συστηματικές ανασκαφές από
  1. η Αρχαιολογική Υπηρεσία
  2. Αρχαιολογική Εταιρεία
- 1962 → πλήθος ευρημάτων, τα οποία εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φιλίππων.

Η πόλη των Φιλίππων

- Στα περισσότερα μνημεία του Αρχαιολογικού Χώρου Φιλίππων έχουν γίνει αναστηλωτικές εργασίες.
- Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη ένα πρόγραμμα στερέωσης, αναστήλωσης και ανάπλασης του αρχαίου θεάτρου, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού προγράμματος «Ιστορικά Κτήρια και Χώροι Θεαμάτων»

Η πόλη των Φιλίππων

- Στις 15 Ιουλίου 2016, κατά τη διάρκεια της 40ής Συνόδου της UNESCO που πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, αποφασίστηκε η εγγραφή του Αρχαιολογικού Χώρου των Φιλίππων στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

Το αρχαίο θέατρο των Φιλίππων

- Αρχαίο θέατρο Φιλίππων → στους πρόποδες του λόφου της ακρόπολης → στο ανατολικό τείχος της πόλης
- Το θέατρο υπέστη πλήθος αλλαγών, όπως και η ίδια η πόλη.
- Ρωμαϊκή αποικιακή εποχή → το θέατρο άλλαξε
- Η ορχήστρα → στρωμένη με μαρμάρινες πλάκες και θωρακισμένη με μαρμάρινο τείχος για την προστασία του κοινού κατά τη διάρκεια της μάχης των θηρίων
- 3 μ.Χ → το θέατρο έγινε αρένα για θηριομαχίες

Το αρχαίο θέατρο των Φιλίππων

- Παλαιοχριστιανική εποχή → οι συνήθειες και τα έθιμα του κόσμου άλλαξαν ξανά → το θέατρο εγκαταλείφθηκε
- Σήμερα έχουν διασωθεί πολλά μέρη του θεάτρου.
- Για την καλύτερη αξιοποίηση του μνημείου και την πραγμάτωση του φεστιβάλ Φιλίππων-Θάσου, το θέατρο χρειάστηκε να υποβληθεί σε διάφορες επεμβάσεις.

Οι παραστάσεις του φεστιβάλ Φιλίππων-Θάσου μέχρι τη Δικτατορία

1961 → Σοφοκλή, Οιδίπους Τύραννος, σε σκηνοθεσία Σωκράτη Καραντινού (Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος)

<https://www.ntng.gr/Files/Internet/productions/PP0001/PP0001H0001v03.mp3>

1962 → Αισχύλου, Προμηθέας Δεσμώτης, σε σκηνοθεσία Σ. Καραντινού (ΚΘΒΕ)

→ Άγγελου Σικελιανού, Σίβυλλα, σε σκηνοθεσία Σ. Καραντινού (ΚΘΒΕ)

<https://www.ntng.gr/Files/Internet/productions/PP0008/PP0008H0001v03.mp3>

<https://www.ntng.gr/Files/Internet/productions/PP0008/PP0008H0001v09.mp3>

<https://www.ntng.gr/Files/Internet/productions/PP0008/PP0008H0004v02.mp3>

Στιγμιότυπο από την παράσταση “Οιδίπους τύραννος (1961)”

Από τη “Σίβυλλα
(1962)”

1963 → Ευριπίδη, Ιφιγένεια εν Αυλίδι , σε σκηνοθεσία Σ. Καραντινού (ΚΘΒΕ)

1964 → Ευριπίδη, Ιππόλυτος, σε σκηνοθεσία Σ. Καραντινού (Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος)

1965 → Αριστοφάνη, Λυσιστράτη σε σκηνοθεσία Σ. Καραντινού (ΚΘΒΕ)

1966 → Άγγελου Σικελιανού, Σίβυλλα, σε σκηνοθεσία Σ. Καραντινού (ΚΘΒΕ)

→ Αριστοφάνη, Όρνιθες, σε σκηνοθεσία Κάρολου Κουν (Θέατρο Τέχνης)

*Η Ιφιγένεια παρακαλεί τον Αγαμέμνονα να μη την
θυσιάσει:*

<https://www.ntng.gr/Files/Internet/productions/PP0013/PP0013H0004v03.mp3>

Χορικό απόσπασμα:

<https://www.ntng.gr/Files/Internet/productions/PP0013/PP0013H0001v02.mp3>

<https://www.ntng.gr/Files/Internet/productions/PP0013/PP0013H0001v07.mp3>

Από την “Ιφιγένεια
εν Αυλίδι (1963)”

Παραστάσεις του 2022

Ενδεικτικά:

→ **12 & 13 Ιουλίου:** Δημήτρη Καραντζά “**Νεφέλες του Αριστοφάνη**”

→ **14 Ιουλίου:** Ορχήστρα Κυκλάδων, Χορωδία ΣυνΩΔΗπόροι: “**Στον μυστικό κήπο του Νίκου Κυπουργού**”

→ **20 & 21 Ιουλίου:** Αθηναϊκά Θέατρα: Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη “**Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή**”

→ **27 & 28 Ιουλίου:** Αιμίλιου Χειλάκη και Μανώλη Δούνια “**Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ**”

→ **2 Αυγούστου:** Εθνικό Θέατρο: Ιούς Βουλγαράκη, Αργύρη Ξάφη, Δέσποινας Κούρτη και Εύης Σαουλίδου “**Αγαμέμνων του Αισχύλου**”

→ **3 Αυγούστου:** Λίλλυς Μελεμέ “**Χοηφόρες & Ευμενίδες του Αισχύλου**”

→ **18 Αυγούστου:** ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας: Σταύρου Τσακίρη “**Προμηθέας**”

→ **24 Αυγούστου:** ΚΘΒΕ: Γιάννη Καλαβριανού “**Ίφιγένεια εν Αυλίδι του Ευριπίδη**”

Βιβλιογραφικές αναφορές

Wikipedia: Φίλιπποι.

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%AF%CE%BB%CE%B9%CF%80%CF%80%CE%BF%CE%B9> (τελευταία πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2022)

Calameo: Ακολουθήσέ με στο αρχαίο θέατρο των Φιλίππων

<https://en.calameo.com/read/004470083b02bc18aa13d?authid=XJggewwrSFnj> (τελευταία πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2022)

Wikipedia: Αρχαίο θέατρο Φιλίππων

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%AF%CE%BF_%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF_%CE%A6%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CF%80%CF%80%CF%89%CE%BD (τελευταία πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2022)

Φεστιβάλ Φιλίππων (επίσημη σελίδα). <https://philippi-festival.gr/thetheatre/> (τελευταία πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2022)

Διάζωμα: Αρχαίο θέατρο Φιλίππων. <https://diazoma.gr/theaters/> (τελευταία πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2022)

Αρχαίο θέατρο στον κύκλο του χρόνου. <http://ancienttheater.culture.gr/el/theatra-wdeia-tou-arxaiou-kosμου>
(τελευταία πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2022)

Τσαλκιτζόγλου Μαρία, Φεστιβάλ Φιλίππων-Θάσου: Τα πρώτα χρόνια (1957-66) (Μεταπτυχιακή εργασία).
Θεσσαλονίκη, Μάιος 2009 <http://ikee.lib.auth.gr/record/113842/files/TSALKITZOGLOU.pdf> (τελευταία πρόσβαση
8 Ιανουαρίου 2022)

Youtube: Το αρχαίο Ελληνικό θέατρο - τα μέρη του θεάτρου και τα μηχανήματα (3D)
<https://www.youtube.com/watch?v=bdTe2unAdTg> (τελευταία πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2022)

Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (αρχείο) <https://www.ntng.gr/default.aspx?lang=el-GR> (τελευταία πρόσβαση 9
Ιανουαρίου 2022)

Τέλος παρουσίασης

Ευχαριστούμε για την
προσοχή σας!

